

GroenLinks
T.a.v. de heer J. Evers
Postbus 18
7550AA Hengelo

Gemeente Hengelo

Postbus 18
7550 AA Hengelo

Onderwerp	Zaaknummer	Uw kenmerk	Datum
Beantwoording vragen over Xentari	3044995		31 maart 2020

Geachte heer Evers,

Op 20 maart ontvingen wij uw vragen over het gebruik van Xentari bij de bestrijding van de eikenprocessierups. Graag verwijzen we u naar de informerende raadsbrief over de bestrijding van de eikenprocessierups (zaaknummer 2428600). Het standpunt van het college over dit middel is hierna niet gewijzigd. U vindt de antwoorden op uw vragen geel gearceerd terug in deze brief, die als bijlage is toegevoegd.

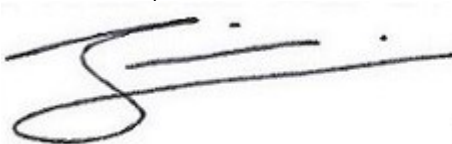
Ten slotte had u nog een extra vraag over biodiversiteit, namelijk:

Kan er bij het maaien al voor gezorgd worden dat er een rondje gras rond de bomen blijft staan, als schuilplaats voor insecten? Mogelijk ook vijanden voor de eikenprocessierups?

We maaien steeds meer bermen en graslanden extensief, dat wil zeggen: één of tweemaal per jaar, met afvoer van het maaisel. Deze methode zorgt voor verschraling van de bodem. Daardoor zal het aandeel grassen afnemen en kunnen zich meer (bloeiende) kruiden vestigen, die van nature thuishoren op de betreffende locatie (bodem, vochtigheidsgraad, etc). Dit betekent meer biodiversiteit. De kruidenrijke bermen en graslanden bieden leefruimte aan bijen en vlinders en aan allerlei andere soorten, waaronder ook veel natuurlijke vijanden van de eikenprocessierups, zoals gaasvlieg, roofkevers, sluipwespen, sluipvliegen, mieren en spinnen. Het 'rondje gras' voegt in deze extensief beheerde bermen niets toe, omdat de vegetatie al blijft staan. In de bermen die (nu nog) kort worden gemaaid blijft altijd al een rondje gras staan, maar dat heeft als reden dat de machines daar niet kunnen komen. Rond bomen wordt op een andere manier bijgemaaid en dat gebeurt minder vaak dan de rondes met de machine. Dat hogere gras rond de bomen heeft echter weinig toegevoegde waarde, omdat de wereld eromheen kaal is en de diertjes die zich erin ophouden zich dus moeilijker kunnen verplaatsen, en ook geen of weinig voedsel en beschutting in de nabije omgeving zullen vinden.

We hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van Hengelo,
de secretaris, de burgemeester,

De heer J. Eshuis

De heer S.W.J.G Schelberg

Vermeld altijd het zaaknummer als u contact opneemt met de gemeente.

Bezoekadres
Burgemeester van der
Dussenplein 1

E-mailadres
gemeente@hengelo.nl
Telefoonnummer
14-074

Gemeenteraad van Hengelo
Postbus 18
7550AA Hengelo

Gemeente Hengelo

Postbus 18
7550 AA Hengelo

Onderwerp
Informerende brief
eikenprocessierups

Zaaknummer
2428600

Uw kenmerk

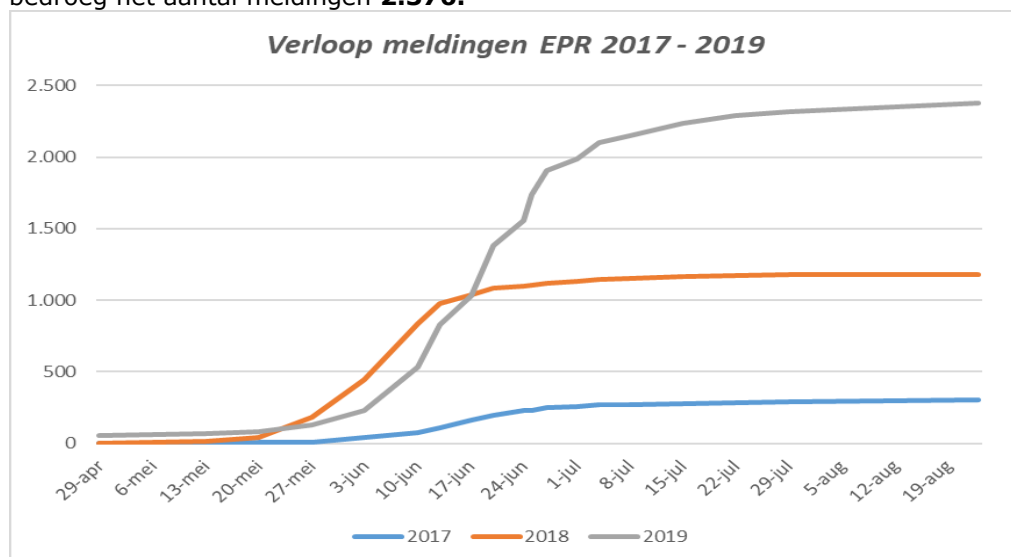
Datum
10 september 2019

Geachte heer/mevrouw,

Met deze brief willen we u, conform onze bestuurlijke toezegging tijdens de behandeling van de Kadernota en de daaropvolgende raadsvergadering, informeren over de eikenprocessierups. We blikken terug op de overlast en de bestrijding van het afgelopen seizoen. Daarnaast kijken we vooruit naar hoe we de rups de komende jaren willen gaan bestrijden en welke middelen daarvoor nodig zijn.

Extreme overlast in 2019

De eerste processierupsen werden gezien in mei. Op dat moment kwamen ook de eerste meldingen binnen van bewoners. Aanvankelijk leek het aantal meldingen achter te blijven ten opzichte van 2018 toen we een recordaantal meldingen hadden ontvangen. Dat berichtten wij u ook nog tijdens de behandeling van de Eerste Berap op 11 juni. Maar vanaf half juni werd duidelijk dat het aantal meldingen in 2019 de 1.200 meldingen van 2018 ruimschoots zou gaan overtreffen. Eind augustus bedroeg het aantal meldingen **2.376**.

Meer dan alleen de hotspots

Aanvankelijk richtte de bestrijding zich dit voorjaar, zoals tijdens de Politieke Markt van 13 februari over de eikenprocessierups is toegelicht, op de hotspots (de plekken waar veel mensen en/of kwetsbare groepen komen). Dit conform de landelijke Leidraad Beheersing Eikenprocessierups.

Vermeld altijd het zaaknummer als u contact opneemt met de gemeente.

Bezoekadres
Hazenweg 121

E-mailadres
gemeente@hengelo.nl
Telefoonnummer
14-074

De bestrijding gebeurde door de zomereiken op en rondom de hotspots in het vroege voorjaar twee maal te behandelen met nematoden (**aaltjes**), een natuurlijke vijand van de eikenprocessierups. Onze waarneming is dat in zomereiken die op het juiste moment met aaltjes zijn bestreden beduidend minder nesten zaten. In totaal zijn 1.500 eiken op de hotspots behandeld met deze aaltjes. Later in het voorjaar is de bestrijding vooral gebeurd door nesten te laten wegzuigen en te vernietigen.

Ten overvloede nog voor uw beeld: de gemeente Hengelo beschikt (in de publieke ruimte) over bijna 13.500 eiken, waarvan bijna 12.000 zomereiken. Onze ervaring is dat de rupsen bijna alleen maar in de zomereiken zitten.

Wij hebben geen gebruik gemaakt van **Xentari**. Dit is een biologisch bestrijdingsmiddel, maar het is niet onschuldig. Het middel is niet selectief, dat wil zeggen dat ook andere vlinders erdoor worden getroffen. Xentari wordt toegepast op een moment dat allerlei andere rupsen in de bomen zitten, en ook vogels bezig zijn met het voeren van de jongen.

De bestrijding met aaltjes, zoals we in onze gemeente hebben toegepast, wordt in het vroege voorjaar gedaan, omdat de eitjes van de eikenprocessievlinder heel vroeg uitkomen, vóór de meeste andere vlinders. Het middel Xentari is daarnaast irriterend op de huid en ogen, en het blijft een week actief. Ter vergelijking: de aaltjes leven in de boom slechts een paar uur.

De overlast die onze inwoners ervoerden werd in de loop van het voorjaar zo extreem, dat we ons bij de bestrijding niet meer konden beperken tot de hotspots. In totaal zijn er tot nu toe 2.376 meldingen binnengekomen en beoordeeld door Gildebor. Op basis van de mate van overlast en de locatie van de melding, is door Gildebor ingeschat waar met voorrang nesten geruimd moesten worden. Op dit moment komen er nog weinig nieuwe meldingen binnen.

Inzet medewerkers

De afgelopen maanden zijn veel medewerkers ontzettend druk geweest met de bestrijding van de eikenprocessierups. Denk daarbij aan de medewerkers van het Klant Contact Centrum die alle meldingen inboeken en doorzetten naar Gildebor (uitvoering) of beleidsmedewerkers van de afdeling Wegen, Groen en Water. De meldingen worden vervolgens inhoudelijk beoordeeld en afgehandeld. De gemiddelde tijd voor het behandelen van een melding bedraagt ongeveer 30 minuten, gezien vanaf het moment van binnenkomst, de beoordeling buiten, eventuele contacten met burgers en de administratieve afhandeling. Dit betekent dat er in 2019 bijna **1.200 ambtelijke uren** zijn besteed aan het afhandelen van alle meldingen. Dit is dan nog los van de daadwerkelijke bestrijding buiten. Ook de uren voor (bij)scholing, cursussen en bijeenkomsten over het onderwerp zijn nog niet meegenomen, evenals de beantwoording van vragen en opmerkingen van bewoners en pers en het traject van voorlichting en communicatie.

Wij kijken als college met zeer veel waardering terug op alle inzet die er door onze medewerkers naar hun maximale vermogen is verricht. Het was zeker niet altijd makkelijk om in de extreme overlastsituatie die we hebben gehad een beroep te doen op begrip en redelijkheid van onze inwoners.

Budget en kosten 2019

Het jaarlijkse budget dat u in uw begroting beschikbaar hebt gesteld voor de bestrijding van de eikenprocessierups bedraagt **€ 26.000**.

Door de extreme overlast is het budget in 2019 ruimschoots overschreden. Het college heeft, bovenop dit budget, reeds drie maal € 25.000 uit onvoorzien beschikbaar gesteld. Gildebor zal de komende maanden nog een ploeg ingeschakeld houden om oude nesten te verwijderen op basis van de binnengekomen meldingen. Ook de oude nesten kunnen immers nog voor overlast zorgen vanwege de brandhaartjes die in de nesten achterblijven. Naar verwachting zullen de kosten voor het bestrijden van de eikenprocessierups in 2019 oplopen tot minimaal **€ 100.000**.

Vermeld altijd het zaaknummer als u contact opneemt met de gemeente.

Daarbij is het goed om te noemen dat het lastig blijkt de kosten voor het ruimen van nesten op voorhand in te schatten. Ten eerste komt dit omdat vooraf niet duidelijk is hoeveel meldingen er nog binnenkomen. Ten tweede omdat het zuigen van nesten uit een boom soms veel langer duurt dan in eerste instantie wordt ingeschat, omdat vanaf de grond het aantal en de grootte van de nesten niet goed te beoordelen is. In sommige forse eikenbomen bleken meer dan honderd (!) nesten te zitten. Die komen pas in beeld op het moment dat iemand met de hoogwerker in de kroon van de boom aan het werk is.

Inzet provincie Overijssel en regionale coördinatie in Twente

Tot op heden is de bestrijding van de eikenprocessierups vooral een autonome gemeentelijke aangelegenheid geweest. De aanpak (wel/geen Xentari, wel/geen aaltjes, wel/geen ruiming nesten) verschilt per gemeente. De roep om meer gemeentelijke afstemming is het afgelopen jaar sterk gegroeid. Dat vinden wij een goede zaak. Door Provinciale Staten is een motie aangenomen een appèl te doen op de Provincie om een coördinerende rol op zich te nemen. Daarbij moeten we bedenken dat de Provincie zelf ook eigenaar is van – met name in het buitengebied en in de kleine kernen – een groot aantal eiken. Op 16 juli is er een eerste bestuurlijke bijeenkomst geweest waar wethouder Ten Heuw bij is geweest. Op dit moment is nog onduidelijk welk vervolg de Provincie Overijssel voor zich ziet.

Regionale samenwerking

De gemeente Hengelo en Gildebor hebben structureel overleg met de omliggende gemeenten over actuele groene thema's zoals de eikenprocessierups. Naast het uitwisselen van kennis en informatie wordt ook zoveel mogelijk geprobeerd om samen te werken bij de bestrijding van de rupsen.

Hoe verder?

Hoe de uitbraken zich de komende jaren zullen ontwikkelen is ongewis. Duidelijk is wel dat de eikenprocessierups niet zal verdwijnen. Het gaat nu om beheersen. Om de overlast de komende jaren structureel het hoofd te kunnen bieden willen we vanaf 2020 nog meer gaan inzetten op bestrijding aan de voorkant, zodat het wegzuigen van de nesten achteraf minder nodig zal zijn én de daadwerkelijke overlast zoveel mogelijk wordt voorkomen. Concreet betekent dit voor 2020 dat we veel meer eiken willen gaan behandelen met **aaltjes**. Vooralsnog zien we af van de inzet van Xentari. Vooral om reden zoals hiervoor genoemd: het middel is langer actief en het effect op andere dieren is daardoor groter. Dit vinden we niet verantwoord.

Door (nagenoeg) alle zomereiken in het vroege voorjaar te behandelen (bijna 12.000 stuks), verwachten we de overlast aanzienlijk te kunnen verminderen. Naar schatting is hier **in 2020 in ieder geval € 100.000** voor nodig. De raad wordt middels de beleidsbegroting 2020-2023 voorgesteld om voor het jaar 2020 € 74.000 extra beschikbaar te stellen voor de bestrijding van de eikenprocessierups, naast de structurele begrotingspost van € 26.000. Afhankelijk van de nieuwe inzichten/technieken in de Kadernota 2021-2024 te bezien wat de structurele effecten zijn voor de bestrijding van de eikenprocessierups.

Ter vergelijking; in 2019 bedroegen de kosten voor de gemeente Twenterand € 100.000, voor gemeente Oldenzaal circa €150.000 en voor de gemeenten Enschede en gemeente Almelo ongeveer €200.000.

Daarnaast blijven we de komende jaren nog veel meer inzetten op **meer biodiversiteit**, zodat het openbaar groen aantrekkelijk is voor de natuurlijke vijanden van de rups en de vlinder. Dat kan bijvoorbeeld door anders te maaien (ecologisch bembbeheer) en door meer inheemse (vaste) planten en bomen aan te planten. Tot de natuurlijke vijanden behoren onder andere verschillende soorten insecten, spinnen, vleermuizen en meerdere soorten vogels.

Pilot met Provincie Overijssel en gemeente Enschede t.b.v. biodiversiteit

De afgelopen maanden hebben verschillende overleggen plaats gevonden met de Provincie Overijssel en de gemeente Enschede. Doel van deze overleggen was om te komen tot een pilot in

Vermeld altijd het zaaknummer als u contact opneemt met de gemeente.

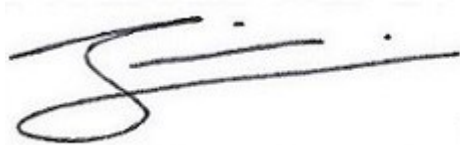
beide gemeenten. Het doel van de pilot is om te beoordelen of het inzaaien van een of meer bermen in de gemeenten, met speciaal voor dat doel geselecteerde natuurlijke zaadmengsels, leidt tot meer natuurlijke vijanden en minder nesten van de rups. De verwachting is dat de pilot dit najaar of volgend voorjaar uitgevoerd gaat worden.

Landelijke Bijeenkomst Eikenprocessierups

Op 25 september 2019 vindt in Ede de eerste landelijke bijeenkomst Eikenprocessierups plaats. Deze bijeenkomst wordt georganiseerd door de samenwerkende partijen van het Kennisplatform Processierups in opdracht van het Ministerie van LNV. De middag is bedoeld voor bestrijders, gemeenten, groenbeheerders en andere betrokken organisaties die te maken hebben met beheer, beleid, gezondheid en afvalverwerking van de eikenprocessierups. De focus zal liggen op informatievoorziening ten aanzien van de te nemen maatregelen en de planning voor het beheersen van de eikenprocessierups. Ook zal er dieper worden ingegaan op de impact van de brandhaartjes op de gezondheid. Medewerkers van gemeente en Gildebor zullen hierbij aanwezig zijn. Daarnaast worden alle ontwikkelingen op het gebied van beheersing en bestrijding van de eikenprocessierups op de voet gevolgd om de overlast de komende jaren zo goed mogelijk te kunnen beperken.

We hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van Hengelo,
de secretaris, de burgemeester,

De heer J. Eshuis

De heer S.W.J.G. Schelberg

Vermeld altijd het zaaknummer als u contact opneemt met de gemeente.